

Knjižne ocene

Wörterbuch der deutschen Volkskunde, ustanovitelja Oswald A. Erich in Richard Beitzl, tretja izdaja, predelal Richard Beitzl s sodelovanjem Klausa Beitzla, Alfred Kröner Verlag, 1974, Stuttgart, 1005 str.

Medtem ko pri nas že leta gojimo tiho željo in v zadnjem času tudi že bolj aktivno delamo, da bi prišli do svojega etnološkega slovarja, do koristnega priručnika v stroki, moramo poročati o tretji izdaji Slovarja nemške etnologije. Ta nova predelana izdaja je izšla 19 let po drugi izdaji (1955), prva izdaja pa je izšla leta 1936 in močno odseva čas in ideologijo te dobe v Nemčiji. Druga izdaja nam je bila že dolga leta poznana, v tretji pa so v veliki meri vključena tudi nova dognanja in etnološka literatura iz Zvezne republike Nemčije, Švice in Avstrije. Avtorja sta že v uvodu zapisala, da najdemo v slovarju komaj kakšno geslo, ki ni bilo predelano ali dopolnjeno, skrajšano ali razširjeno. Zato, da sta pridobila prostor za nove izpopolnitve, sta mnogo črtala, vse kar po njenem kriteriju ni bilo bistvenega za etnologijo oziroma vse, kar je imelo zanju le „muzejski pomen“.

Nad 200 novih gesel z novimi dognanji in pojmovanji v stroki je prišlo v novo izdajo. Čeprav imamo ob prebiranju besednjaka vtis, da premalo dosledno sledi novim usmeritvam v zahodnonemški etnologiji, najdemo kljub temu številne nove pojme, ki jih prejšnji izdaji še nista imeli. Nova izdaja je razširjena z novimi pojmi predvsem še v poglavju o šegah (društva, šole, bonton, homopatija, Ocktoberfest, Kilianifest) pri pripovedkah in pravljicah najdemo povsem na novo napisane posamezne pojme in tudi mnoga gesla so nova. Razširjena so gesla za ljudski ples in igro (Moriski, Steirescher, vic, kriminalka, časopis). Povečalo se je število pojmov o materialni kulturi, s področja ljudske umetnosti so bili razširjeni številni pojmi ali pa na novo napisani kot na primer: zidni okras, fotografija, inventar, ikonografija.

Tudi k splošnim vprašanjem etnologije kot znanstvene vede in sorodnih ved, so bili dodani novi pojmi in nova gesla. Tako najdemo v novem slovarju že pojme, ki smo jih močno pogrešali že v drugi izdaji, kot na primer: antropologija, parapsihologija, Völkerkunde, folklor, inovacija, delavec, industrija, tehnični svet, civilizacija, domovina, ljudstvo, film, radio, televizija, muzej na prostem itd.

Našega bralca pa preseneti, da v novi izdaji ne najde gesel kot so: sociologija, struktura ali strukturalizem, skratka pojmov, ki so danes močno upoštevanji v sodobni nemški „Volkskunde“. Vse to pa je jasno zgovoren dokaz tradicionalne etnološke usmeritve avtorjev. Kljub temu pa je nova izdaja besednjaka lahko tudi koristno pomagala za spoznavanje etnologije nemško govorečih dežel, s katerimi smo imeli v pretekli zgodovini mnogo skupnega.

Nekatera gesla so opisana obširno, kot na primer: streha, vas, železo, barva, pust, novo leto, rojstvo in še nekatera druga, da so to že prave krajše razprave. K posameznim geslom je na koncu dodana obširna literatura, tudi novejša izpred nekaj let, toda to spet ne povsod. Pri posameznih geslih so tako kot stare formulacije ostale tudi le stare navedbe literature. Na primer: za Kitsch, kjer je navedena kot zadnja literatura H.L. Zankel, Kunst, K. u. Werbewirkung iz leta 1966. Toda tudi po tem času je v Nemčiji izšlo več razprav o kiču, če že drugega ne, bi lahko avtor navedel vsaj Gert Richterjev Kitsch – Lexicon von A bis Z, Bertelsmann Lexicon Verlag, 1970 ali Jusche Zoeller „Ich liebe dem Kitsch, Südwest-Bibliothek ali pa v nemščino preveden Gillo Dorfler „Der Kitsch“, Verlag Ernst Wasmuth. Podobne pripombe pa bi lahko zapisali še ob nekaterih drugih geslih.

Boris Kuhar

Zbornik radova Etnografskog instituta, knj. 7. Ur. Mirko R. Barjaktarović. Beograd 1974. Etnološka proučavanja derdapskih naselja II. Izdal Etnografski institut Srpske akademije nauka i umetnosti. Str. 127, sl. 21, 1 zemlj..

Zbornik obsega sedem kratkih razprav – izdajatelj se v uvodu opravičuje, da je obseg omejen zato, ker ni bilo potrebnih sredstev za tisk s področja prehrane, noše, družine in zakona, šeg, verovanj, plesov in ljudske medicine prebivalstva derdapskega območja. Vzrok raziskav so velika dela v Zeleznih vratih, predvsem pa prave geografske spremembe, saj je bilo za preselitev in poplavljenje določenih cela vrsta naselij in vasi.

Raziskovalci so se s svojim delom ukvarjali od 1965 do 1970. Za drugi zvezek so razprave prispevali: B. Vlahović (dve razpravi), J. Arandelović-Lazić, N. Pantelić, S. Zečević, O. Mladenović in M. Dragić. Avtorica Breda Vlahović se v svojem prvem prispevku ukvarja z tradicionalno prehrano derdapskega prebivalstva in obravnava sodobno stanje. Na obravnavanem območju živi mestno in kmečko prebivalstvo ali, bolje povedano: prebivalstvo, ki se preživlja z živinorejvo, poljedelstvom in z dejavnostmi v mestu (industrijski delavci, obrtniki, ribiči in brodarji). Pri nadaljnji obravnavi prehrane pa se avtorica z naštetimi socialnimi skupinami ne ukvarja in ne išče v načinu prehrane med njimi niti skupnih niti razlikovalnih elementov. Prehrano sedanjega časa ilustrira z navedbami glavnih